

Evaluatie natuuronderzoeken

Lage Heide

Gemeente Valkenswaard

Evaluatie natuuronderzoeken

Lage Heide

Gemeente Valkenswaard

Datum:

29 juli 2010

Projectgegevens:

NAT01-BVF00016-02b

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I www.croonenadviseurs.nl

Inhoud

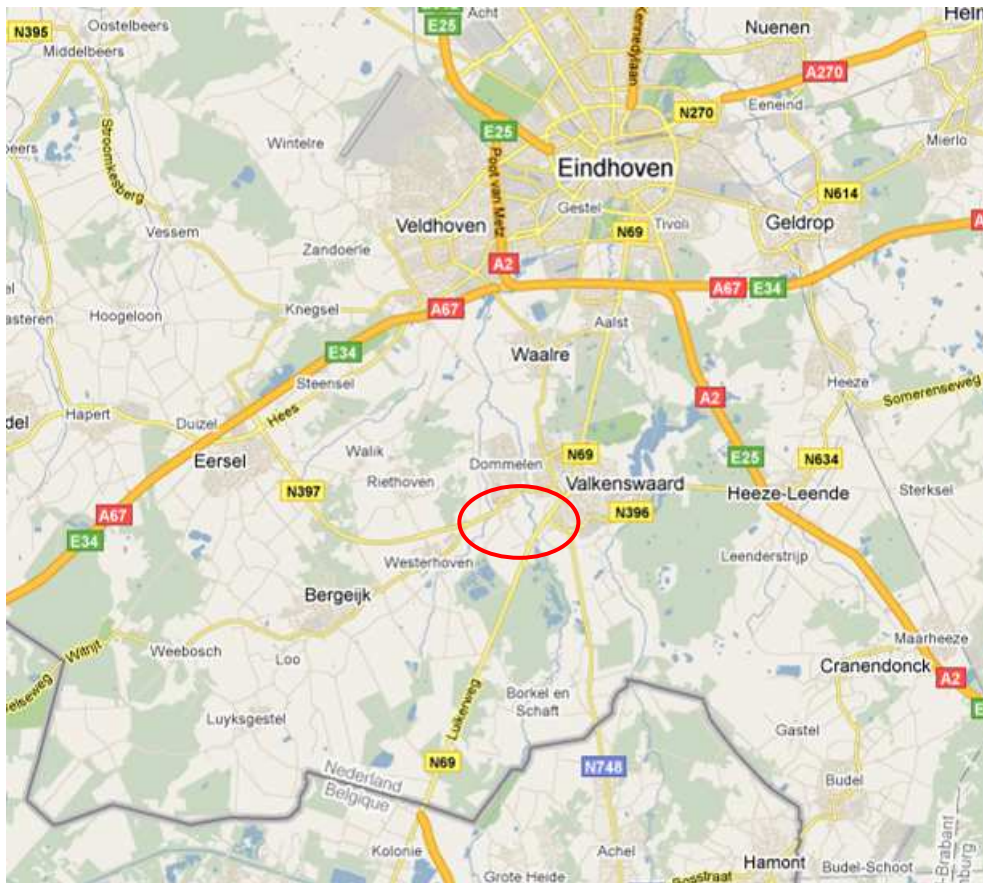
1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	2
1.3	Opbouw van dit rapport	2
2	Ruimtelijke ontwikkelingen	5
2.1	Realisatie woonwijk	5
2.2	Natuurontwikkeling en landgoed Lage Heide	5
2.3	Overige ingrepen	8
3	Flora- en faunawet	9
4	Evaluatie soortenonderzoek	13
4.1	Flora	13
4.2	Grondgebonden zoogdieren	13
4.3	Vleermuizen	14
4.4	Vogels	15
4.5	Reptielen en amfibieën	16
4.6	Vissen	16
4.7	Vlinders en libellen	16
5	Conclusies en aanbevelingen	17
5.1	Conclusies	17
5.2	Aanbevelingen	18
6	Bronnen	21
6.1	Boeken en rapporten	21
6.2	Websites	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Valkenswaard is bezig met planontwikkelingen in het gebied ten zuiden van Dommelen en zuidwesten van Valkenswaard. In het Dommeldal tussen de Venbergseweg, de N69 en Valkenswaard zal een landgoed aangelegd worden en tevens natuurontwikkeling en waterberging plaatsvinden. Direct ten zuiden van Dommelen, langs weerszijden van de Venbergseweg en ten noorden van Het Broek zal een nieuwe woonwijk gerealiseerd worden. Daarnaast komt er een doorgaand fietspad wat Het Broek met de Kromstraat in Valkenswaard zal verbinden. Het oorspronkelijk geplande bedrijventerrein wat ten zuiden van Het Broek gepland was, is komen te vervallen.

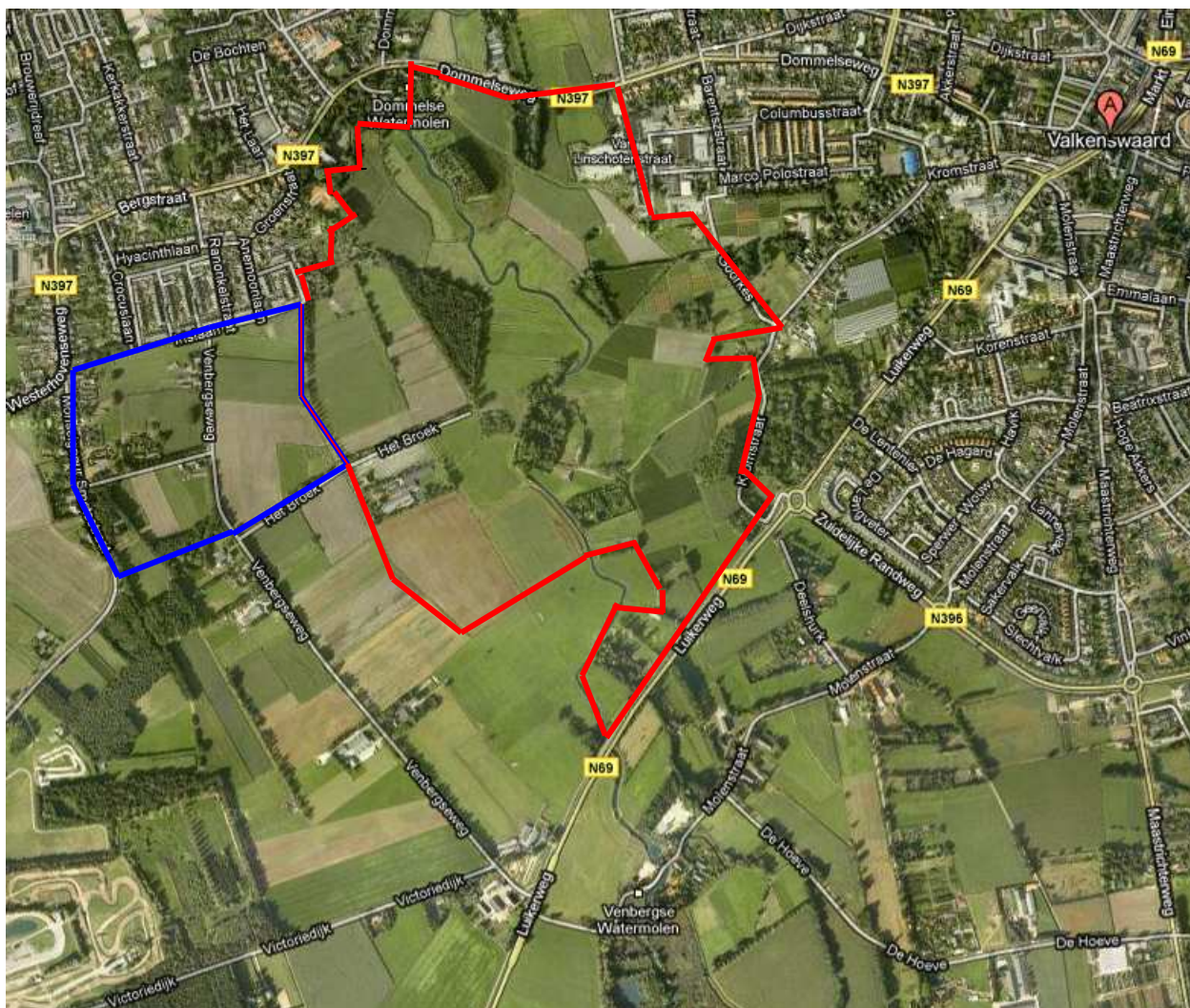

Figuur 1: Locatie plangebied is in rood aangegeven (google.maps.nl, 2010).

In 2006 is door Adviesbureau Mertens in opdracht van BRO een natuurinventarisatie uitgevoerd, waarbij de natuurwaarden van het plangebied (figuur 2) in kaart zijn gebracht. BRO heeft vervolgens in een effectbeschrijving de verwachte effecten van de geplande ontwikkelingen op de beschermde flora en fauna beschreven en een overzicht van noodzakelijke ontheffingen en mitigerende maatregelen gegeven.

1.2 Doel

Omdat in de afgelopen tijd de ruimtelijke plannen verder zijn uitgewerkt en/of zijn aangepast, heeft de gemeente Valkenswaard Buro 5/Croonen Adviseurs gevraagd de bestaande natuuronderzoeken te evalueren en waar nodig het advies aan te passen aan de nieuwe plannen en veranderingen in wetgeving en beleid.

Figuur 2: Plangebied Lage Heide. De blauwe begrenzing begrenst globaal het toekomstige woongebied Lage Heide. De rode begrenzing begrenst globaal het natuurontwikkelings-, waterbergings- en landgoedgebied Lage Heide. De begrenzing is conform het in ontwikkeling zijnde bestemmingsplan (google.maps.nl, 2010).

1.3 Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 worden de geplande ruimtelijke ontwikkelingen beschreven, zoals die op dit moment ontwikkeld zijn. In hoofdstuk 3 wordt een korte uitleg gegeven over de werking van de Flora- en faunawet en de belangrijkste recente veranderingen met betrekking tot ontheffingsaanvragen.

Hoofdstuk 4 gaat vervolgens in op de evaluatie van de soortgegevens per soortgroep, in combinatie met het afgelegde veldbezoek in 2010. Ook zullen de bevindingen aan de huidige Flora- en faunawet getoetst worden. Hoofdstuk 5 zet de conclusies uit hoofdstuk 4 op een rij en geeft een overzicht van de te nemen vervolgstappen en ont-heffingsaanvragen. Ook worden in dit hoofdstuk aanbevelingen gedaan voor de toe-komstige werkzaamheden in het plangebied Lage Heide.

2 Ruimtelijke ontwikkelingen

2.1 Realisatie woonwijk

Voor woonwijk Lage Heide zullen langs de Venbergseweg enkele gebouwen gesloopt worden. Daarnaast verdwijnen er open ruimtes die op dit moment dienen als akker, weiland of braakliggende grond. De gebouwen langs de Westerhovenseweg, Monseigneur Smetsstraat en ten noorden van de Pastoor Bolsiusstraat zullen behouden blijven.

Het bedrijventerrein, wat oorspronkelijk gepland was ten zuiden van Het Broek, langs de Venbergseweg, is komen te vervallen.

Figuur 3: Laatste ontwerp woongebied Lage Heide. Rechts liggen de vijf huizen van landgoed Lage Heide op een terp (Buro 5, 2010).

2.2 Natuurontwikkeling en landgoed Lage Heide

Ten noorden van Het Broek zal een terp opgetrokken worden waar vijf nieuwe woonhuizen op komen te liggen (figuur 3), die de kern van het nieuwe landgoed Lage Heide zullen vormen. De bebouwing ten zuiden van Het Broek zal gesloopt worden en de huidige landbouwgronden rond de terp en ten westen van de Dommel worden geheel ingericht voor natuur en landgoed. Bosgroep Zuid-Nederland (2010a) heeft advies gegeven over de inrichting en het beheer van het landgoed, waarbij de ontwikkeling van nat schraalland en vochtig hooiland centraal staan. Buro 5 geeft in het laatste ontwerp van het beeldkwaliteitplan ook ruimte aan de ontwikkeling van moeras (figuur 4).

De natuurontwikkeling zal ook in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) plaatsvinden. Bosgroep Zuid-Nederland heeft in opdracht van de gemeente Valkenswaard een inrichtingsplan geschreven in het kader van natuurcompensatie voor het woongebied Lage Heide (2010b). Hiervoor zullen een nat natuurbos ontwikkeld en een amfibieënpool aangelegd worden. Ook zijn er plannen voor een vispassage en waterberging in verband met plannen van het Waterschap de Dommel.

De recreatieve mogelijkheden van het Dommeldal worden uitgebreid door de aanleg van een doorgaand fietspad, wat in het verlengde van Het Broek zal liggen en zal aansluiten op de Kromstraat richting Valkenswaard. Hiervoor wordt een fietsbrug over de Dommel gerealiseerd. Ook deze ontwikkeling vindt gedeeltelijk in de EHS plaats.

Figuur 4: Ontwerp landgoed Lage Heide en natuurontwikkeling (Buro 5, 2010).

2.3 Overige ingrepen

Waterschap de Dommel wil in 2010/2011 starten met de aanleg van enkele kunstwerken in de Dommel en een kade langs de noordrand van het plangebied in het kader van waterberging. De kade zal bestaan uit een onbeplante, aarden wal van maximaal 1,5 m hoog en minimaal gelijk loopt met maaiveld. Het Waterschap heeft voor deze ingreep eigen werkprotocollen en zal de hiervoor vereiste vergunningen en ontheffingen aanvragen. Deze ontwikkeling wordt in dit rapport dan ook buiten beschouwing gelaten.

3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van planten- en diersoorten. In de Flora- en faunawet zijn EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten opgenomen (Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn) en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde diersoorten. In 2009 zijn er enkele veranderingen in de wet opgetreden met betrekking tot het verlenen van ontheffingen. Hieronder wordt beschreven wat de Flora- en faunawet inhoudt en wat deze veranderingen zijn.

Beschermde soorten

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (behalve de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis);
- alle van nature op het grondgebied van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (met uitzondering van soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten;
- een aantal uitheemse dier- en plantensoorten.

De wet regelt onder meer beheer, schadebestrijding, jacht, handel, bezit en andere menselijke activiteiten die een schadelijk effect kunnen hebben op beschermde soorten.

Doelstelling wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Daarnaast stelt de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen voor flora en fauna mag hebben. De zorgplicht geldt voor alle planten en dieren, beschermd of niet. In het geval van beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht voor dieren betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, met zo min mogelijk lijden gepaard gaat.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om ervoor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verbodsbepalingen houden onder andere in dat (beschermde) planten niet geplukt mogen worden. Dieren (beschermd of niet) mogen niet gedood, verwond of gevangen worden. Ook de plaatsen waar dieren verblijven zijn beschermd. Het uitzetten van dieren of planten in de vrije natuur is niet toegestaan, net zomin als het kopen of verkopen van (beschermde) planten of dieren, of producten die van (beschermde) planten of dieren zijn gemaakt.

Beschermde leefomgeving

De Flora- en faunawet maakt het voor provincies mogelijk een bepaalde plek in het landschap aan te wijzen als beschermde leefomgeving. Zo kunnen plaatsen die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een planten- of diersoort worden beschermd. Een beschermde leefomgeving kan bijvoorbeeld zijn: een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur waarop beschermde planten groeien.

Ontheffingen

De Flora- en faunawet beschermt planten- en diersoorten door middel van een groot aantal verbodsbepalingen. In bepaalde gevallen zijn uitzonderingen mogelijk op deze verboden. Provincies kunnen ontheffing verlenen voor de bestrijding van dieren die schade toebrengen of voor het beheer van de wildstand. In alle overige gevallen kan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) een ontheffing verlenen. De Dienst Regelingen van LNV verleent in de praktijk de meeste ontheffingen. Dit gebeurt op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime.
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als reden ruimtelijke ingrepen. Deze ingrepen dienen ter goedkeuring aan Dienst Regelingen voorgelegd te worden door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende maatregelen. Wanneer de maatregelen voldoende worden geacht, geeft Dienst Regelingen een 'positieve afwijzing' van de ontheffingsaanvraag (aangezien een ontheffing niet verleend kan worden).

Dit betekent dat de werkzaamheden uitgevoerd mogen worden, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen.

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 t/m 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten) en nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als reden ruimtelijke ingrepen, noch op basis van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Om geplande ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen en moet de procedure zoals boven beschreven voor bijlage IV-soorten worden gevolgd.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is derhalve geen ontheffing nodig.

4 Evaluatie soortenonderzoek

Op basis van de resultaten en conclusies van Mertens (2006a), aanvullende informatie van Bosgroep Zuid-Nederland en Waterschap de Dommel en een veldbezoek (afgelegd door Croonen Adviseurs op 4 mei 2010) heeft een biotopenonderzoek naar de aanwezige flora en fauna plaatsgevonden. Hiervoor is de structuur uit het rapport van Mertens (2006a) aangehouden voor de overzichtelijkheid.

4.1 Flora

Mertens (2006a) constateerde in zijn rapport dat de in het kader van de Flora- en faunawet belangrijke soorten zich voornamelijk buiten het plangebied, in natuurgebied Keersopperdreef bevinden. Binnen het plangebied is in het verleden (1971) in de Dommel de streng beschermde soort drijvende waterweegbree aangetroffen. Deze is echter niet in 2006, noch bij het veldbezoek in 2010, aangetroffen.

Van de wettelijk beschermde plantensoorten die in 2006 door Mertens zijn aangetroffen, biedt het plangebied alleen voor grasklokje en koningsvaren een geschikt biotoop, door respectievelijk bermen in landbouwgebied en broekbossen. Tijdens het veldbezoek in 2010 is daarnaast de dotterbloem aangetroffen in het elzenbroekbos.

Deze drie soorten vallen allen onder het lichtste beschermingsregime (tabel 1) van de Flora- en faunawet. Ontheffingsaanvragen voor de ruimtelijke ontwikkelingen zijn hiervoor niet aan de orde, omdat er een vrijstelling geldt.

4.2 Grondgebonden zoogdieren

Van alle door Mertens (2006a en b) aangetroffen grondgebonden zoogdiersoorten zijn er 13 licht beschermd onder tabel 1 (aardmuis, bosmuis, bosspitsmuis, egel, huisspitsmuis, konijn, mol, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos en woelrat). Hiervoor geldt een vrijstelling van de Flora- en faunawet. Een ontheffing is niet aan de orde.

De waterspitsmuis is echter streng beschermd onder tabel 3 (bijlage IV van de Habitatrichtlijn). In 2006 is door Mertens de aanwezigheid van de waterspitsmuis aangetoond in braakballen van de kerkuil die in de kerktoren van Dommelen verblijft. De biotoop van de waterspitsmuis bestaat uit stromende rivieren en beken met een dichte watervegetatie en oeverbegroeiing, maar ook uit elzenbroekbossen, poeltjes, moerassen en slootjes met kroos. Tijdens het veldbezoek in 2010 is specifiek gelet op de geschiktheid van het plangebied als biotoop voor de waterspitsmuis.

Van de bovengenoemde biotoopeisen zijn er enkele aangetroffen in het gebied direct rond de Dommel, in de daar aanwezige EHS en deels in het toekomstige landgoed, waar de kwel sloten lopen. Het is daarom zeer waarschijnlijk dat de waterspitsmuis daar nog voorkomt. In het toekomstige woongebied Lage Heide is geen geschikt biotoop aangetroffen door voornamelijk gebrek aan water. De aanwezigheid van de waterspitsmuis is daar dan ook onwaarschijnlijk.

Zoals geconcludeerd wordt door BRO (2006) in hun effectbeschrijving, is de waterspitsmuis gevoelig voor watervervuiling. De moerassen in het ontwerp van figuur 4, de vernatting voor het beheer van het landgoed (Bosgroep Zuid-Nederland, 2010a) en de voorgestelde amfibieënpool (Bosgroep Zuid-Nederland, 2010b) worden echter uitsluitend met schoon kwelwater (uit de sloten) geïnundeerd en niet met water uit de Dommel. Door deze maatregelen heeft de geplande natuurontwikkeling een positief effect op de waterspitsmuis door de uitbreiding van het leefgebied. Ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet zijn daarom niet aan de orde.

4.3 Vleermuizen

Er zijn volgens de onderzoeken van Mertens (2006 a en b) 8 vleermuissoorten aangetroffen in het plangebied, waaronder de zeer zeldzame ingekorven vleermuis en grijze grootoorvleermuis in de kerk van Dommelen. In een rij eiken aan de Venbergseweg, net binnen de zuidelijke rand van het plangebied, is in 2006 een verblijfplaats van de watervleermuis vastgesteld in een spechtengat. Tijdens het veldbezoek in 2010 zijn er meer dan 5 vergelijkbare spechtengaten aangetroffen in de bomenrij die geschikt zouden kunnen zijn voor vleermuizen. Poepsporen wezen wederom op een verblijfplaats. De eigenaar van de grond liet weten dat een jaar geleden nog vleermuizen zijn vastgesteld op zijn grondgebied door de IVN, al was het niet duidelijk waar de kolonie zich precies bevond. De bomen waarin de spechtengaten en watervleermuizen zijn aangetroffen, zijn ingepast in het ontwerp van woonwijk Lage Heide.

Er is daarnaast in 2006 door Mertens een kolonie gewone dwergvleermuizen aangetroffen aan de Westerhovenseweg.

Vrijwel alle aangetroffen vleermuissoorten maken gebruik van het plangebied als foerageergebied. Daarvoor gebruiken zij vliegroutes, die eveneens beschermd zijn. Daarnaast dient er rekening gehouden te worden met gebouwen die gesloopt gaan worden, bijvoorbeeld de gebouwen aan de Venbergseweg en Het Broek. Tijdens het veldbezoek in 2010 zijn deze gebouwen geschikt bevonden als mogelijke vleermuisverblijfplaats.

Alle vleermuizen zijn strikt beschermd onder tabel 3 (bijlage IV) van de Flora- en faunawet. Dit betekent dat wanneer de vaste verblijfplaats en/of het foerageergebied en de vliegroutes aangetast worden of blijvend verdwijnen, er een ontheffingsaanvraag met mitigatieplan voorgelegd moet worden aan Dienst Regelingen ter goedkeuring. Daarnaast zijn de te slopen gebouwen in het plangebied in 2006 niet individueel onderzocht op vleermuizen. Deze gebouwen zijn in eigendom of worden binnen afzienbare tijd eigendom van de gemeente.

De gemeente zal aanvullend vleermuisonderzoek uitvoeren, waarbij de te slopen gebouwen worden onderzocht op de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen, en vliegroutes en foerageergebieden in kaart worden gebracht.

4.4 Vogels

Van de 55 aangetroffen beschermde broedvogelsoorten zijn er 4 waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, te weten de huismus, de buizerd, de grote gele kwikstaart en de steenuil. Zij keren namelijk steeds weer terug naar dezelfde nestplaats. Voor alle andere broedvogels geldt dat de nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn.

De buizerd, steenuil en grote gele kwikstaart nestelen volgens Mertens (2006a) geen van allen in het gebied waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden. Tijdens het veldbezoek in 2010 zijn op het eerste gezicht geen nesten van deze vogels aangetroffen op de plaatsen waar gewerkt zal worden. Voor deze vogels hoeft dan ook geen mitigatieplan aan Dienst Regelingen voorgelegd te worden, aangezien de nesten intact blijven.

De huismus is echter in 2006 in de eerder genoemde gebouwen aangetroffen. Het is waarschijnlijk dat deze daar nog steeds broedt. De gemeente zal aanvullend vogelonderzoek uitvoeren in de te slopen gebouwen, naar de aanwezigheid van nestplaatsen van de huismus.

Wanneer deze wordt aangetroffen, gelden dezelfde maatregelen als voor de vleermuizen; een ontheffingsaanvraag met mitigatieplan moet opgesteld worden en ter goedkeuring aan Dienst Regelingen worden voorgelegd.

Doordat het bedrijventerrein is komen te vervallen, blijft het grootste deel van het kleinschalige agrarische landschap intact. Voor weidevogels en vogels van het kleinschalig agrarische landschap blijft er genoeg leefgebied over. Tevens zal het te ontwikkelen natuurgebied een geschikt habitat vormen.

Voor struweel- en watergebonden vogels geldt dat de geplande natuurontwikkeling een positief effect zal hebben, al stelt BRO (2006) in de effectbeschrijving dat de doorgaande fietsroute een verstoringseffect kan hebben op verstoringsevoelige soorten zoals de bosrietzanger en de koekoek (deze laatste is bij het veldbezoek van 2010 wederom waargenomen in het struweel rond de Dommel). Aangezien van deze soorten de nesten niet jaarrond beschermd zijn, mogen de werkzaamheden in principe zonder mitigatieplan plaatsvinden (mits er geen nesten worden verstoord in het broedseizoen). De gemeente zal door middel van vrijwillige mitigatie in de natuurontwikkeling rekening te houden met gevoelige soorten, door een geschikt gemaakt stiltegebied in te richten. Dit kan worden gedaan door op bepaalde delen van het plangebied, die ver van de wandelpaden af liggen, struweel aan te planten. De moerassige gedeelten hebben hiervoor de voorkeur, omdat de toegang voor recreanten hier beperkt zal zijn.

4.5 Reptielen en amfibieën

Voor zover bekend komen in het plangebied geen beschermde reptielen en amfibieën voor. De door Mertens in 2006 aangetroffen levendbarende hagedis en heikikker komen beide in het natuurgebied Keersopperdreef, dus buiten het plangebied, voor.

Het braakliggende stuk grond tussen de Monseigneur Smetsstraat en de Venbergseweg vormt een potentieel habitat voor de rugstreepad, met een poiniersvegetatie van onder andere herderstasje, zandraket, duizendblad, weegbree en reigersbek. Er zijn echter geen rugstreepadden aangetroffen tijdens de veldbezoeken in 2006 en 2010. Hoewel de biotoop geschikt is, zijn er in het plangebied of de omgeving tussen 2006 en 2010 geen (geregistreerde) waarnemingen van de rugstreepad bekend (waarneming.nl, 2006-2010). Deze soort wordt dan ook niet in het plangebied verwacht.

De geplande natuurontwikkeling houdt rekening met, en zal een positief effect hebben op de biotoop van de kamsalamander.

Ontheffingsaanvragen voor reptielen en amfibieën zijn niet aan de orde.

4.6 Vissen

In de Dommel is in 2008 door Waterschap De Dommel de matig beschermde (tabel 2) vissoort biermpje aangetroffen bij het visstandonderzoek. De werkzaamheden worden echter hydrologisch neutraal uitgevoerd (Toelichting watertoets, Oranjewoud, 2009) en er zal niet in de Dommel of diens oevers gewerkt worden. Een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.7 Vlinders en libellen

Er zijn geen beschermde vlinders en libellen aangetroffen in het plangebied. Ontheffingsaanvragen zijn daarom niet aan de orde.

Hoewel de streng beschermde gevlekte witsnuitlibel is aangewezen als habitatrictlijnsoort voor het Natura 2000-gebied Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux (Evaluatie Voortoets Natura 2000 Lage Heide door Buro 5/Croonen Adviseurs, 2010), wordt deze niet in het gebied verwacht en wordt ook niet verwacht dat de ruimtelijke plannen invloed zullen hebben op de soort.

5 Conclusies en aanbevelingen

Dit rapport is een evaluatie van de flora- en fauna-inventarisatie door Mertens en de effectbeschrijving door BRO in 2006. Gezien de verstreken tijd en de aanpassingen van de ruimtelijke plannen, heeft de gemeente Valkenswaard Buro 5/Croonen Adviseurs gevraagd de bestaande natuuronderzoeken te evalueren en waar nodig het advies aan te passen aan de nieuwe plannen en veranderingen in wetgeving en beleid.

5.1 Conclusies

Waterspitsmuis

Van de grondgebonden zoogdieren in het gebied is de in 2006 aangetroffen waterspitsmuis strikt beschermd onder de Flora- en faunawet als bijlage IV-soort. Gezien de geschiktheid van de biotoop is het waarschijnlijk dat de waterspitsmuis nog steeds voorkomt in het plangebied. Vernatting van het gebied zal plaatsvinden met schoon, kwelrijk water, waardoor de biotoop van de waterspitsmuis verbeterd wordt.

Vleermuizen

In en rond het plangebied zijn door Mertens in 2006 acht verschillende soorten vleermuizen aangetroffen. Alle vleermuizen zijn strikt beschermd onder tabel 3 (bijlage IV) van de Flora- en faunawet. Vrijwel alle aangetroffen vleermuissoorten maken gebruik van het plangebied als foerageergebied. Daarvoor gebruiken zij vliegroutes, die eveneens beschermd zijn. Daarnaast dient er rekening gehouden te worden met gebouwen die gesloopt gaan worden, zoals die aan de Venbergseweg en aan Het Broek. Tijdens het veldbezoek in 2010 zijn deze gebouwen allen geschikt bevonden als mogelijke vleermuisverblijfplaatsen.

Om verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden te kunnen vaststellen, zal de gemeente nieuw vleermuisonderzoek uitvoeren. Dit is nodig om een eventuele ontheffingsaanvraag met noodzakelijke mitigatieplannen te kunnen opstellen, die moeten worden goedgekeurd door Dienst Regelingen.

Vogels

Van de 55 aangetroffen beschermde broedvogelsoorten zijn er 4 waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, te weten de huismus, de buizerd, de grote gele kwikstaart en de steenuil. De buizerd, steenuil en grote gele kwikstaart nestelen geen van allen in het gebied waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden. Voor deze vogels hoeft dan ook geen ontheffingsaanvraag met mitigatieplan aan Dienst Regelingen voorgelegd te worden.

Een verblijfplaats van de huismus in de te slopen gebouwen aan de Venbergseweg en Het Broek kan niet worden uitgesloten, aangezien in deze gebouwen al concrete nesten zijn aangetroffen in 2006. Zodra deze gebouwen beschikbaar komen, zal de gemeente een vogelonderzoek naar de aanwezigheid van de huismus uitvoeren in de te slopen gebouwen.

Wanneer er nestplaatsen van huismussen worden vastgesteld, gelden dezelfde maatregelen als voor de vleermuizen; een ontheffingsaanvraag met mitigatieplan moet opgesteld worden en ter goedkeuring aan Dienst Regelingen worden voorgelegd.

Overige soortgroepen

Voor Flora, grondgebonden zoogdieren, reptielen, amfibieën, vlinders en libellen hoeven geen ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden.

5.2 Aanbevelingen

Vleermuizen

Het werd destijds aanbevolen de verblijfplaats van de watervleermuis aan de Venbergseweg te behouden. Het ontwerp is hierop inmiddels aangepast. Foerageergebied en vliegroutes zijn vrij gemakkelijk te handhaven en te versterken door de aanplant van bomenlanen en struweellanen met een kruidenrijke onderlaag die insecten aantrekt. Hiermee wordt in het huidige ontwerp al rekening gehouden (o.a. door de aanleg van een ecologische verbindingzone).

Alle vleermuissoorten zijn gevoelig voor lichtverstoring. Vooral de watervleermuis is gevoelig voor lichtverstoring op de vliegroute. De realisatie van woongebied Lage Heide zal resulteren in meer lichtuitstraling. Om het terrein geschikt te houden voor vleermuizen, is het belangrijk om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken. Lage armaturen met wit licht die naar beneden uitstralen vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden. Langs vliegroutes kunnen laanvormige bosschages aangelegd worden die lichtuitstraling van de woonwijk tegenhouden. De geplande ecologische verbindingzone is geschikt om als zodanig in te richten.

In verband met het foerageergebied van de watervleermuis boven de Dommel zullen het fietspad en de wandelpaden onverlicht blijven. Op de terp van het landgoed komen niet meer dan 2 lantaarnpalen te staan.

Amfibieën

Wegens het voortplantingsseizoen van amfibieën van maart tot en met juni worden werkzaamheden aan water buiten deze kwetsbare periode uitgevoerd.

Vogels

Met broedvogels kan in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door eventuele kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (halverwege februari tot en met halverwege augustus) indien concreet broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Behalve werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn is het verstoren van vogels te voorkomen door de werkzaamheden voor het broedseizoen in te zetten en dan continu door te werken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stil leggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt.

Vrijwillige biotoopverbeterende maatregelen voor verstoringgevoelige struweelvogels zoals de bosrietzanger zijn aan te raden. Aangezien het fietspad voor verstoring zal zorgen, wordt een deel van het natuurontwikkelingsgebied ingericht als stiltegebied voor vogels en geschikt gemaakt door de aanplant van struweel en kruidenrijk grasland.

De aanleg van kleinschalige elementen in het landschap, zoals struweelsingels en houtwallen, hebben daarnaast een positief effect op de steenuil, kerkuil en andere soorten van kleinschalig agrarisch landschap die veel in het plangebied voorkomen.

6 Bronnen

6.1 Boeken en rapporten

- Mertens, F. (2006a). *Voortoets Vogel- en Habitatrichtlijn ontwikkeling Valkenswaard-Zuidwest*. Adviesbureau Mertens
- Mertens, F. (2006b) *Beschermde plant- en diersoorten in Valkenswaard-Zuidwest*. Adviesbureau Mertens
- BRO (2006). *Effectbeschrijving beschermde flora en fauna Valkenswaard-Zuidwest*.
- Bosgroep Zuid-Nederland (2010a) *Inrichting en Beheer Landgoed Lage Heide Valkenswaard: Advies voor natuurontwikkeling en beheer van het nieuwe landgoed de Lage Heide langs de Dommel*.
- Bosgroep Zuid-Nederland (2010b). *Inrichting Molenaarsbos: inrichtingsplan voor natuurcompensatie Lage Heide, Gemeente Valkenswaard*.(Concept)
- Bosgroep Zuid-Nederland (2010c) *Inrichting ecologische verbindingszone Lage Heide: inrichtingsadvies ecologische verbindingszone tussen de Keersop en de Dommel in Valkenswaard*.
- Buro 5 (2010). *Beeldkwaliteitplan Lage Heide Landgoed*.
- Waterschap de Dommel (2008). *Visstandgegevens Boven Dommel*. Ruwe dataset.

6.2 Websites

- www.minInv.nl
- www.ravon.nl
- www.google.maps.nl
- www.waarneming.nl